

FUV
Foresteria Urbana
de València

Quadern d'activitats

02.

100 ANYS PER A UN BOSC DE 100 ANYS

PLANEA COMUNITAT VALENCIANA

Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana
Nicolás S. Bugeda i Cabrera
Direcció - Gerència

Coordinació del Node Territorial
Clara Boj Tovar (Universitat Politècnica de València)
José Campos Alemany
Elena Sanmartín Hernández

RECURS EDUCATIU

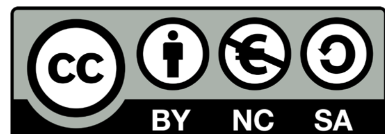
Textos
Joaquín A. Ortega Garrido
Raúl León Mendoza
Fotografies
Joaquín A. Ortega Garrido
Raúl León Mendoza
Disseny i Maquetació
Laura Cardona Pérez
Traducció al valencià
Servici de Traducció i Assessorament Lingüístic de la Direcció General d'Ordenació Educativa i Política Lingüística
Impressió i Enquadernació
Gráficas Papallona

COL·LABOREN
Departament d'Escultura, Universitat Politècnica de València

AGRAÏMENTS
Guillermo Ros, José Juan Martínez, Dani Marquina, Laura Cardona, Clara Luz Calvo

PLANEA és una xarxa de centres educatius, agents i institucions culturals impulsada per la Fundació Daniel i Nina Carasso i que s'articula a través de la mediació de Pedagogías Invisibles (Comunitat de Madrid), PERMEA i UPV (Comunitat Valenciana) i ZEMOS98 (Andalusia).

Els continguts d'aquesta publicació es poden distribuir, copiar i remesclar citant la font, sense usos comercials i mantenint esta llicència.



Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana, 2024

Índex

4
INTRODUCCIÓ

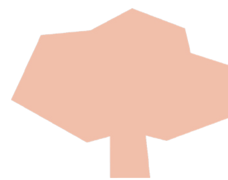
8
UNITAT 1. QUINS AFECTES TENIM AMB ELS ARBRES?

16
UNITAT 2. QUÈ PASSA QUAN UN ARBRE ES MOR A VALÈNCIA?

22
UNITAT 3. FUSTA QUE NO ÉS FUSTA, PERÒ VA SER UN ARBRE?

30
UNITAT 4. QUÈ ÉS FUV I PER QUÈ ET PARLEM DE VALÈNCIA?

36
UNITAT 5. ESTA FUSTA TÉ CENT ANYS. QUÈ ÉS AIXÒ QUE HAS MUNTAT? I PER A QUÈ SERVIX?



Quadern d'activitats

INTRODUCCIÓ

os proposem diferents accions, dinàmiques i instruccions per a conéixer l'arbratge urbà i el nostre treball d'aprofitament de la fusta urbana de València amb el qual hem construït la vostra caixa/viver.

A partir d'estes activitats que vos plantegem, és possible pensar críticament en qüestions com la ciutat, el canvi climàtic, el medi ambient, l'urbanisme, les nostres relacions amb els arbres i amb els altres éssers vius, els temps de vida, la idea de llegat vegetal, el reciclatge, l'economia circular, etc.

El quadern s'estructura en 5 unitats i cada una d'estes aprofundix en una qüestió diferent. En cada unitat es repetix el mateix esquema:

1. Un breu **text introductori,** per a enquadrar els temes que aborda la unitat. Segons el nivell de l'alumnat, este text es pot utilitzar directament com a lectura individual o col·lectiva, o pot ser un text introductori per a ús exclusiu del docent.

2. **Preguntes per a l'orientació docent**. En este apartat glossem un bon nombre de preguntes, en relació íntima amb el contingut del text i de la unitat. Esta bateria de preguntes pot ser utilitzada en l'aula per a treballar amb l'alumnat, de manera directa, en format redacció, debat, diàleg per grups i posada en comú o altres dinàmiques possibles.

3. **Preguntes clau**. En cada activitat trobareu unes preguntes clau per a realitzar a l'alumnat per a introduir-lo en els temes clau i en l'activitat proposada per a eixa unitat. Estes preguntes estan en este quadern d'activitats, però també les hem imprés en format fitxa/pòster perquè siga més fàcil compartir-les i visualitzar-les en l'espai comú de l'aula.

4. **Activitat.** En este apartat vos proposem una activitat concreta que aborda de manera pràctica els continguts globals de la unitat. Cada unitat té la seua pròpia activitat amb diferent duració i complexitat. A vegades, l'activitat tanca dinàmiques de grup o requerix una preparació determinada que descrivim de manera detallada. Per això, acompanyem cada activitat amb dos aclariments que hem anomenat "*Orientació docent*", amb els quals intentem facilitar-vos la realització, i un apartat de "*Necessitats*" si l'activitat requerix materials, recursos o espais específics que cal prevore.

A continuació, fem una llista amb les cinc activitats proposades; n'indiquem la duració, el format i les àrees de coneixement amb les quals està directament relacionada:

Unitat 1.

Títol de l'activitat: Quadern d'un arbre.

Duració: Curs acadèmic complet.

Format:

- Tasca: documentació gràfica i fotogràfica, recopilació d'informació i escriptura.
- Activitats associades: posades en comú en l'aula.

Àrees de coneixement relacionades: Biologia, Urbanisme, Política, Literatura, Documentació.

Unitat 2.

Títol de l'activitat: Recol·lectar per a representar un arbre.

Duració: una setmana per a la tasca de recol·lecció i una sessió de treball d'aula.

Format:

- Tasca: Recol·lecció d'elements vegetals.
- Activitats associades: realització d'un collage mural col·lectiu.

Àrees de coneixement relacionades: Biologia, Medi Ambient, Expressió Artística, Ecologia.

Unitat 3.

Títol de l'activitat: Aprofitar i recol·lectar arbres i històries.

Duració: 15 dies per a recol·lectar històries i experiències de vida i una sessió de posada en comú en l'aula.

Forma:

- Tasca: recol·lecció d'històries; indagació, investigació i conversa amb familiars o cercles de confiança de l'alumnat; redacció escrita; expressió artística.
- Activitats associades: posada en comú en l'aula.

Àrees de coneixement relacionades: Història, Geografia, Agricultura, Economia, Llengua i Literatura, Expressió Gràfica, Expressió Artística.

Unitat 4.

Títol de l'activitat: Què es pot fer amb les coses que llancem?

Duració: una sessió en l'aula.

Format:

- Activitats associades: activitat d'aula, projecte especulatiu en grups i posada en comú en l'aula.

Àrees de coneixement relacionades: Ciències Socials, Economia, Medi Ambient, Circularitat.

Unitat 5.

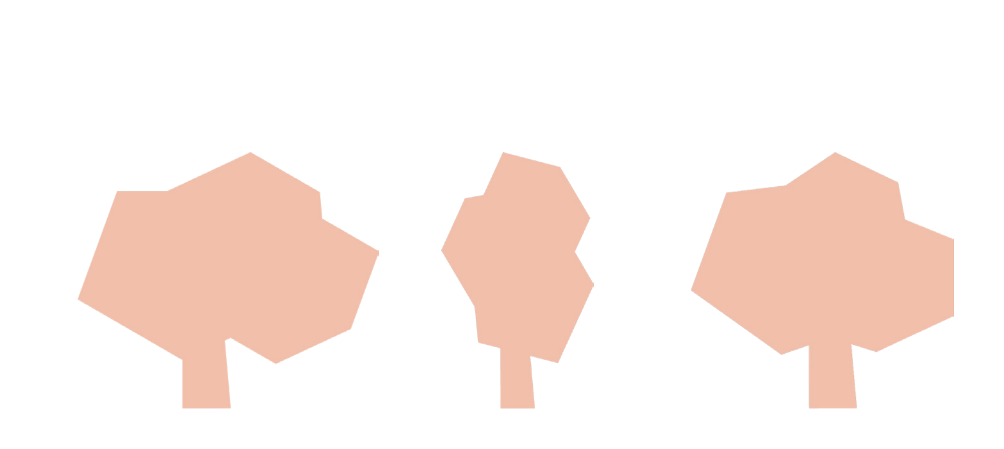
Títol de l'activitat: Imaginar l'espai públic usant la fusta dels nostres arbres urbans.

Duració: dos sessions de classe. Una per a llançar l'activitat i una altra per a realitzar-la.

Format:

- Activitats associades: activitat d'aula, projecte de disseny i posada en comú en l'aula.

Àrees de coneixement relacionades: Disseny, Expressió Gràfica, Disseny Industrial.



**Com a docents que compteu amb un coneixement situat del vostre grup classe, vos preguem que vos sentiu lliures per a aprofitar les activitats plantejades, seqüenciar-les d'una altra manera, mesclar-les entre si o dissenyar-ne de noves sobre la base de les que vos proposem en este quadern. El nostre propòsit, més que reglar o receptar activitats, ha sigut imaginar quines coses i com es podrien treballar sobre la base del projecte d'aprofitament de fusta urbana que estem duent a terme.*

UNITAT 1

Quins afectes tenim amb els arbres?

A la Comunitat Valenciana hi ha una llei des de l'any 2006 de **patrimoni arbori monumental**[1], en què es diu "que estos arbres han deixat de ser merament, i en essència, arbres forestals, agrícoles o ornamentals, per a passar a ser les peces úniques d'un patrimoni natural i cultural format per arbres monumentals vius, que demanda la categoria ètica i intel·lectual de la nostra societat per a procurar-li les millors cures i atencions".

De manera genèrica, la llei parla de protecció per a arbres **autòctons o al·lòctons**, amb independència que estos siguen urbans o no, d'almenys "30 metres d'altura, 6 metres de perímetre de tronc, mesurat a una altura d'1,30 m de la base i 25 metres de diàmetre major de la copa, mesurat en la projecció sobre el pla horitzontal". Això en la llei es qualifica de característiques excepcionals, que, en general, les aconseguixen sols arbres molt longeus; de fet, es posa en valor la "cura i el manteniment multicentenari" que han necessitat, i es planteja com una altra característica general per a ser arbre monumental que tinga 350 anys o més.

Però altres arbres o conjunts d'arbres que no aconseguixen estes característiques també tenen un grau de protecció. Arbres que són, segons la llei, els que "estan cridats a garantir el manteniment i l'ampliació del patrimoni arbori monumental", els quals s'anomenen **arbres singulars**. Estos "destaquen per les seues característiques notables d'edat, port o altres tipus d'esdeveniments històrics, culturals, científics, d'esbarjo o ambientals, que els facen mereixedors de mesures de protecció i conservació específica; en particular, s'inclouran en esta categoria els exemplars que posseïsquen un coeficient de monumentalitat [...]".

Si mirem al passat, la llei deixa en l'aire les condicions, en molts casos incertes, d'eixa "cura i manteniment multicentenari" que és imprescindible perquè un arbre sobrevisca 350 anys, o com els eucaliptus dels quals parlàvem abans, que "només" n'han viscut 100. És a dir, els avatars d'un arbre que arriba a ser **singular o monumental**. Una cosa previsiblement més complexa en un context urbà. Quants se sembrarien perquè un arribara a eixa singularitat o monumentalitat?

Si mirem al futur, la consideració com a arbre monumental o singular caduca amb la seua mort, ja que el que es protegix és l'arbre viu, i l'Administració es reserva prioritat per a, amb finalitats científiques o divulgatives, donar-li ús a eixa fusta. En un context de canvi climàtic en terrenys rurals o forestals, encara que la fusta d'un arbre mort pot ser un problema, per exemple, com a combustible per a un incendi, també és cert que participa de processos biològics importants alimentant insectes, fongs, sent refugi d'animals i nodrint el sòl. En un context urbà, com ja hem vist quant a l'arbratge urbà que cau o ha de ser talat —monumental, singular o no—, passa a ser en general un bioresidu.

Tot el que hem vist planteja connexions estranyes, complexes i a vegades contradictòries entre cultura material i immaterial, entre fusta, bioresidu i patrimoni monumental, així com entre infraestructura verda i patrimoni monumental.

Amb tot, els nostres afectes en general, i específicament en relació amb l'arbratge urbà, no es basen exclusivament en qüestions de grandària, edat, etc., sinó que es vinculen a experiències de vegades quotidianes i senzilles, històries que ens han contat i altres qüestions moltes vegades compartides socialment.

Encara que en el nostre municipi no hi haja arbres declarats com a patrimoni arbori monumental o pròxims a eixes característiques i per això declarats com a singulars, segurament hi ha arbres que desperten els nostres afectes i són una part important del lloc en el qual vivim, són el camí cap a algun lloc, davall va ocórrer alguna cosa, etc.

[1] Comunitat Valenciana, «Ley 4/2006, de 19 de mayo, de patrimonio arbóreo monumental», Pub. L. No. Ley 4/2006, § 1, BOE-A-2006-11581 24463 (2006), https://www.boe.es/eli/es-vc/l/2006/05/19/4.

Preguntes per a l'orientació docent

- Què implica que un arbre siga autòcton o al·lòcton? I els arbres assilvestrats? I els arbres invasors?

- Què és per a vosaltres el patrimonial? I el monumental? Pot un arbre ser com una catedral i com un pont alhora, per a finalment ser bioresidu?

- Què és un arbre urbà, cultura material o immaterial? Què és la cura (multicentenària o no), per a quin fi servix, què genera, produïx, fa...?

- Tenen un nom comú els arbres del lloc a on vius? I nom propi? Li donen nom al lloc, servixen per a identificar-lo, orientar-se o es vinculen a alguna activitat? De quina classe és eixa activitat? Estos llocs que tenen arbres, serien distints sense estos?

- Qui els va plantar i per a què? Què passa en estos i davall d'estos? Quina funció complixen? És la mateixa per a tothom? I tot l'any? Tot el que passa en un arbre urbà té a vore amb els humans?

- Quant de temps porten ahí? Com els recorden els teus majors? Què recorden de l'arbratge del seu lloc d'origen?

- Hi ha històries del lloc a on vius vinculades als arbres del lloc? Pregunta als teus majors, i si els teus majors no són del lloc a on vius, hi ha històries del seu lloc d'origen quant als arbres del lloc?

- Hi ha història, històries o històries personals associades als arbres?

Preguntes clau

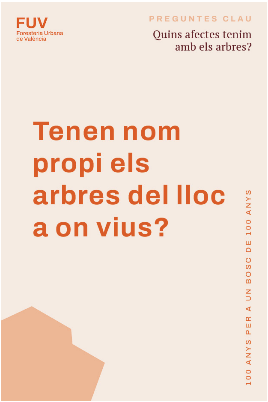
QUÈ CONTA UN ARBRE?

QUÈ CONTEN ELS ARBRES DEL VOSTRE MUNICIPI? I SOBRE ESTOS?

TENEN NOM PROPI ELS ARBRES DEL LLOC A ON VIUS?







** Trobaràs estes postals impreses amb les preguntes clau com a material per a treballar a l'aula.*

UNITAT 1

ACTIVITAT 1

Quadern d ’un arbre

—

DADES CLAU

Duració: Curs acadèmic complet.

Format:

-Tasca: documentació gràfica i fotogràfica, recopilació d’informació i escriptura.

- Activitats associades: posades en comú en l’aula.

Àrees de coneixement relacionades: Biologia, Urbanisme, Política, Literatura, Documentació.

Descripció de l’activitat:

**Per a facilitar esta activitat hem creat un quadern tipus que podeu trobar en format imprimible al costat dels arxius digitals que acompanyen el projecte (ACTIVITAT 1_Quadern d’un arbre.pdf).*

Vos proposem que cada estudiant trie un únic exemplar d’arbre urbà per a esta activitat. Els motius pels quals triar este arbre en concret poden ser molt variats, però cada estudiant haurà de respondre a la pregunta. Per què he triat este arbre? El primer pas de l’activitat serà realitzar una fotografia en la qual es mostre l’arbre triat. Porteu a classe dos còpies impreses d’esta fotografia de l’arbre (si és possible en color) i escriure sobre la mateixa el lloc en el qual està i els motius pel qual has triat este arbre en concret.

En primer lloc:

Amb tots els arbres triats per cada un dels estudiants, vos proposem realitzar un mapa mural sobre el mur de la classe (suro o superfície equivalent) en el qual es mostre la distribució d’estos arbres en relació amb el centre escolar. Esta relació entre la posició geogràfica dels arbres en el nucli urbà i el centre escolar es pot establir de moltes maneres. Vos proposem, per exemple, posicionar en el sòl o mur de l’aula les fotos dels arbres triats pels estudiants segons la proximitat al centre escolar. Es comença establint un punt de referència que s’associa amb el centre escolar, per a després anar posant en una línia cada vegada a més distància d’este centre els arbres segons la proximitat al centre. Esta proximitat pot ser mesurada amb ferramentes digitals (mapes) o demanant l’alumnat que compte els passos entre el centre escolar i l’arbre que han triat per a esta activitat.

**Si la qüestió de la posició geogràfica de l’arbre respecte a la situació del centre escolar és massa complexa per al nivell del grup classe, vos proposem simplement penjar la fotografia de l’arbre de cada alumne en un espai visible de l’aula.*

En segon lloc:

Amb la segona fotografia, vos proposem començar un “**Quadern d’un arbre**”. Esta fotografia serà la portada d’este quadern, que pot ser un quadern tipus quartilla de cuquet o grapa o simplement una funda de plàstic en la qual anar agrupant fulles soltes en les quals farem esta activitat al llarg de tot el curs.

Este “**Quadern d’un arbre**” és una forma perquè l’alumnat establisca relacions afectives amb un exemplar vegetal pròxim al seu context vital, però també serà un vehicle perquè puga indagar sobre qüestions biològiques o sociològiques per mitjà de les preguntes i activitats que plantegem a continuació. Estes preguntes poden seqüenciar-se de la forma que el docent estime més oportuna, però vos plantegem la seqüència següent:

PREGUNTES

Per què he triat este arbre? (Reflexió repetida en el mural/mapa)

-

Descriu quina forma té l'arbre que has triat. És molt alt? Com és de gros el tronc? Té moltes branques? De quin color són les fulles ara?

-

De quina espècie és este arbre? Si no ho sé, a qui li puc preguntar per a esbrinar-ho? O, qui m'ha dit de quina espècie és?

-

El meu arbre és de fulla caduca o perenne? Esta pregunta es pot formular durant la tardor.

-

Quina classe de fruits produïx el meu arbre?

-

Com es reproduïx este arbre? Té flors? Com són les seues llavors? Recomanem als docents la lectura del "Quadern de germinat", en el qual hi ha informació bàsica sobre la propagació d'arbres.

-

Qui cuida d'este arbre? Quines cures necessita?

-

Qui va decidir plantar-lo? Són tots els arbres d'este carrer o plaça de la mateixa espècie? Per què?

-

Viu algú en el meu arbre? Algun cuc, algun ocell, algun insecte? Algun animal o organisme utilitza el meu arbre en el seu procés vital?

-

Este arbre (esta espècie). Ha sigut usada pels humans amb algun propòsit? Per exemple, alimentar animals, obtindre fusta, fer medicines, etc.

-

Què passarà quan este arbre es muira? Ara que ja no és un arbre qualsevol... ara que és un arbre al qual li has dedicat un temps, una atenció: què t'agradaria que passara quan este arbre muira?

ALTRES ACTIVITATS PER A DINAMITZAR EL "QUADERN D'UN ARBRE"

- Apega en el teu quadern una fulla del teu arbre. És millor que les arreplegues del sòl o d'una branca que estiga morta, per no danyar l'arbre al completar esta activitat. Si no en pots arreplegar cap, pots substituir esta activitat per una foto impresa.

- Realitza un frottage a partir d'algun element de l'arbre triat per tu. Esta tècnica et permet el registre amb llapis o llapis de colors en fulls normals d'elements plans amb textura provinents del teu arbre. Per exemple, fulles, escorces, etc. El frottage és una tècnica bàsica d'estampació que permet l'obtenció d'un registre relativament fidel d'elements del seu entorn en diferents colors i la seua recomposició, siga superposant estampacions o elements que s'han d'estampar (composició en la part posterior del full) o posteriorment mitjançant collage; es pot combinar el registre gràfic i els elements reals en la composició. Per al frottage es recomana l'ús de cinta de pintor, que permet fixar després del paper l'element que s'ha de registrar de manera estable i la seua retirada posterior, reduint el risc de trencament.

- Segur que el teu arbre patix canvis al llarg del curs de l'any, tant si és de fulla caduca com de fulla perenne. Fotografia l'arbre almenys una vegada en cada estació de l'any i apega la foto en este quadern. Com, segurament, has començat el teu "Quadern d'un arbre" a la tardor, visita'l a l'hivern després de tornar de les vacacions de Nadal. Com està? Quins canvis ha patit des de la foto inicial? L'ideal és que faces el mateix després de vacacions de Setmana Santa i just abans d'acabar el curs. Amb esta última foto abans de Sant Joan, podries tancar el teu "Quadern d'un arbre" perquè l'arbre estarà biològicament pràcticament ja en l'estació de l'estiu.

UNITAT 2

Què passa quan un arbre es mor a valència?

Com en molts altres llocs, els arbres de la ciutat de València han de ser talats per motius molt diferents. A vegades els exemplars estan malalts, la seua mort és efectiva o imminent o el seu estat físic els convertix en un perill per a les persones i els béns materials. Al capdavall, les ciutats en què vivim són zones habitades i urbanitzades, i els arbres que hi ha, que poden ser de diferents classes, edats i espècies, els anomenem arbres urbans.

De manera periòdica, estos arbres urbans necessiten podes, per exemple, per a equilibrar-los, per a donar-los altura i forma perquè ens donen ombra. Per tractar-se les nostres localitats de zones de pas de vianants i trànsit, la cura que precisen els arbres urbans és distinta dels rústics o els forestals, perquè poden haver de conviure, per exemple, amb un semàfor que ha de romandre visible tot l'any.

Alguns arbres de gran port poden tindre branques tan grans com un arbre sencer i a això se suma que després de ratxes de vent fortes, nevades i tempestes en general, alguns poden caure totalment o parcialment. Això a vegades està relacionat amb els peus limitats per escocells estrets que estos arbres tenen en els nostres pobles i ciutats. De tal manera que en les nostres localitats es produïx una gran quantitat de material (fusta) que prové dels arbres urbans.

Actualment, quan un arbre urbà mor, cau o ha de ser talat, a València com en altres llocs, es talla, se'n separen les fulles, les branques i el tronc. Després, en el mateix lloc, es trossegen els troncs en peces més xicotetes, d'uns 50 cm, per a poder portar-los a un abocador.

Això significa que només per un breu temps, des que es talen fins que es trossegen, els arbres urbans passen realment a ser material fusta, com la que conforma innombrables coses quotidianes que coneixem. No obstant això, estos troncs són processats (trossejats) immediatament després de la tala, i passen a convertir-se en un residu per un temps indeterminat, però molt més llarg. Això és perquè, a diferència del que podem pensar, un residu és "qualsevol substància o objecte que el seu posseïdor rebutge o tinga la intenció o l'obligació de rebutjar"2. Això implica que, quan alguna cosa és considerada un residu, eixa cosa no té per què tindre una qualitat específica que la convertisca en residu.

Amb tot, tornant a l'arbratge urbà de València, molt poca quantitat d'eixa fusta passa a ser una fusta com la que utilitzem tots els dies en diferents objectes, des d'un banc a una engrunsadora, el pal d'una granera, una porta, un joc o altres coses que potser ens resulten menys quotidianes, però que poden estar fetes també de fusta, com una falla o una escultura.

[2] «España, Jefatura del Estado, "Ley 7/2022, de 8 de abril, de residuos y suelos contaminados para una economía circular", BOE n.o 85, 9 de abril de 2022, artículo 2», accedido 16 de octubre de 2023, https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-5809&p=20221224&t-n=0#a2

Preguntes per a l'orientació docent

- Quins objectes quotidians coneixes fets de fusta? Saps de quina fusta estan fets? Saps com és l'arbre d'eixa fusta? Saps de quin lloc és eixa fusta i eixe arbre?

- Quins objectes quotidians coneixes que no són de fusta, però podrien ser-ho?

- Quines coses no quotidianes coneixes de fusta? A on estan? De quina fusta? D'a on és eixa fusta? Què aporta que siguen de fusta i no d'un altre material?

- Quines altres coses imagines que podrien ser de fusta? Quines són d'un sol ús? Què aportaria, siguen d'un sol ús o no, que foren de fusta?

- És un arbre un residu? I la fusta? Quins beneficis creus que té la fusta com a material?

- Si un residu és una cosa que el seu posseïdor rebutja, de qui és l'arbratge urbà?

Preguntes clau

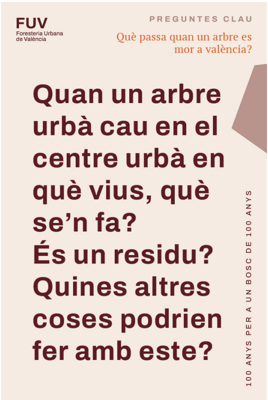
QUÈ ÉS UN RESIDU I COM ES FA?

D'A ON VE LA FUSTA I COM ES FA?

QUAN UN ARBRE URBÀ CAU EN EL CENTRE URBÀ EN QUÈ VIUS, QUÈ SE'N FA? ÉS UN RESIDU? QUINES ALTRES COSES PODRIEN FER AMB ESTE?







** Trobaràs estes postals impreses amb les preguntes clau com a material per a treballar a l'aula.*

UNITAT 2

ACTIVITAT 2



DADES CLAU

Duració: Una setmana per a la tasca de recol·lecció i una sessió de treball d'aula.

Format:

- Tasca: Recol·lecció d'elements vegetals.
- Activitats associades: realització d'un collage mural col·lectiu.

Àrees de coneixement relacionades: Biologia, Medi Ambient, Expressió Artística, Ecologia.

Descripció de l'activitat:

Sense danyar de cap manera l'arbratge urbà, **recol·lecteu** diferents elements que hagen caigut o s'hagen després **dels arbres** de la vostra localitat i pugueu identificar com a part de la biologia de l'arbratge urbà. Encara que no sapieu exactament què és, classificar-lo, identificant en un paper escrit al costat de les mostres el lloc d'arreplega, la data i la classe d'element que considereu que pot ser.

En classe, de manera col·lectiva, posar en comú el que heu trobat segons les parts i funcions de l'arbre sense separar eixes anotacions del lloc d'arreplega i data dels elements. Amb el **material recol·lecta**t per tot el grup de classe, vos proposem realitzar un **collage d'una forma arbòria**, en què cada element vaja en la part d'origen en l'arbre com ara fullatge, branques, tronc...

Previsiblement, apareixeran representats tronc i copa amb branques, escorça, fruits o fulles, però faltaran les arrels. A partir d'este collage es poden formular a l'alumnat les preguntes següents:

- Hi ha alguna cosa que no sapieu què és?
- Hi ha alguna cosa que forme part de l'arbre i que no s'ha recol·lectat?
- Este arbre-collage, s'assembla a algun tipus d'arbre o algun arbre específic de la vostra localitat?
- Quina forma té un arbre?

Això planteja el que no es veu, però és indispensable, i dona al mateix temps peu a diferents metàfores associades a la vinculació, la cura i la custòdia del territori. Tractant-se d'arbratge urbà, identificació inclusiva, espai públic i representativitat, plantejant alhora la mateixa gestió de residus com el que no es veu o el no visible, podent plantejar des d'això, com tot sistema de representació no assolix sinó parcialment la totalitat representada.

Orientació docent:

**Esta activitat necessita proposar-se a l'alumnat amb antelació perquè requerix un període previ de recol·lecció d'elements vegetals amb els quals es treballarà en classe.*

***En funció del tipus d'alumnat i especificitat de l'aula, serà important aclarir característiques dels materials que ha de recol·lectar l'alumnat: rangs de grandària, quantitat i neteja dels elements (exemple: mitja bossa i res que sobreïsca, bosses separades amb les anotacions de cada mostra, reutilització de pots, etc.), màxim de tres mostres i mínim de dos, així com aclarir que no s'ha de danyar l'arbratge.*

****És una proposta que, si es reformula en diferents moments estacionals, amplia les possibilitats al·ludint a una de les funcions de l'arbratge urbà com a testimonis de les estacions i canvi, que previsiblement es reflectirà tant en la representació de l'arbre com en el mapa.*

*****Segons l'espai disponible, esta activitat es pot realitzar sobre la paret o en el sòl de l'aula. No obstant això, també pot plantejar-se sobre un suport com la cartolina, acompanyar-se d'elements gràfics, dibuixos, pintura, collage o, si el docent ho preveu i l'aula ho permet, un caràcter més tridimensional.*

Necessitats:

**És important parar atenció a necessitats materials subsidiàries com ara cartolines, tisores, fils, coles, segons l'adaptació del docent.*

UNITAT 3

Fusta que no és fusta, però va ser un arbre?

Les societats han mantingut des de temps immemorials una relació constant amb els arbres **silvestres o cultivats**, que ens han aportat innombrables beneficis, des de menjar per a nosaltres i altres animals, fins a ombra, protecció contra el vent i les crescudes dels rius, estabilització del sòl, retenció d'aigua, etc.

Les societats humanes han sigut més coneixedores d'alguns d'estos beneficis que d'altres. Els arbres s'han utilitzat com a font de fusta per a construir, com a combustible, per a obtindre fibres o materials com el suro, resines i altres substàncies d'aplicació, per exemple, en farmacològica, per a fer paper, etc. Les característiques, disponibilitat o no, formes d'accés i distribució d'estos recursos han suposat la base d'alguns processos socials, tecnològics i culturals al llarg de la història, des del taronger ací a l'arbre del cautxú lluny a l'*Amazònia*, són testimoniatges vius d'estos processos[3] que, de manera general, responen al que podem cridar **aprofitament forestal**.

Al contrari del que puguem pensar, l'obtenció d'eixos recursos, també la fusta, no sempre ha requerit la tala de l'arbre; exemples d'això es donen a tot el món i ací, entre altres noms se'l coneix com a escapçat (*trasmoche* en castellà) al Japó *Daisugi,* a França *têtard*, en el món anglosaxó *pollarding* o a Itàlia *capitozza*[4]. L'escapçat o trasmoche és una pràctica de poda aplicada a diferents espècies brotadores, que modifica el seu creixement i forma, produint des d'aliment per a bestiar fins a fusta.

Esta manera de produir fusta, l'escapçat o *trasmoche*, permet fins i tot guiar el creixement de l'arbre, donant forma a branques que així tindran diferents usos posteriors, des de ferramentes de cultiu a peces corbes navals o per a construcció. Però això, no és només una cosa del passat; actualment, hi ha qui fa així mobiliari, per exemple cadires[5], o projectes d'investigació que recuperen els avantatges que els materials que conformen peces constructives nasquen i cresquen com a part del procés de fabricació[6], perquè així la peça resultant té millors qualitats mecàniques i de resistència.

També hi ha hagut **pràctiques culturals** de modificació de creixement de l'arbratge que no s'han basat en l'aprofitament com en el cas de l'escapçat *trasmoche*, sinó, per exemple, en el fet **ornamental**, la jardineria, i més recentment en el paisatgisme o la pràctica japonesa del bonsai. Però la presència d'estos arbres modificats al créixer tampoc és nova ni necessàriament respon al fet ornamental o l'aprofitament. Per exemple, existixen els coneguts com a *arbre de senda*[7], que els nadius americans marcaven i modificaven durant el seu creixement, pel que sembla com a part d'un sistema de navegació terrestre i aquàtic que indicava direccions, proximitat de fonts d'aigua, cursos fluvials, etc.; estos arbres funcionaven modificats envoltats d'arbres no modificats com a **fita** en el territori.

Estes pràctiques, i en general tot el que es relaciona amb els arbres, impliquen temps dilatats; per tant, una generació gaudix dels beneficis del que una altra va afavorir i va sostindre en el temps, per eixe o un altre motiu. Actualment, en molts pobles queden al costat dels cursos dels rius el que es coneix com a xops *cabeceros*, que són xops enormes que les famílies usaven i que ara queden com a testimoni d'eixa pràctica d'escapçat o *trasmoche*.

[3] Los dos son ejemplos de árboles "viajeros" asociados a procesos históricos, económicos y culturales.
[4] Rafael Serrada Hierro, «Trasmochos», accedido 30 de junio de 2024, https://www.forestales.net/Canales/Ficha.aspx?IdMenu=b6947309-987f-4bff-808d-4e7e974ccaf8&Cod=f5658596-3090-4560-9995-e35ab65aca3d&Idioma=es-ES.
[5] «Products Archive», Full Grown, accedido 3 de julio de 2024, https://fullgrown.co.uk/shop/.
[6] «Nuevo Sistema Del MIT Que Usa Las Horquillas De Los árboles Descartadas Para Su Uso En Estructuras De Carga», accedido 3 de julio de 2024, https://ecoinventos.com/sistema-mit-horquillas-arboles-descartadas-estructuras-de-carga/.
[7] «Trail Trees», en Wikipedia, 30 de diciembre de 2023, https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Trail_trees&oldid=1192682568.

Més enllà d'estes pràctiques d'aprofitament forestal, en contextos com la ciutat de València i en general en els centres urbans de molts municipis, s'han plantat arbres des del segle XVIII. La intenció principal es relacionava amb un afany modernitzador que requeria embellir carrers i avingudes dels nous traçats urbans i alhora manifestar el domini sobre territoris d'ultramar amb espècies exòtiques. No obstant això, esta tendència ornamental va decréixer, arribant a desaparéixer arbratge i apareixent nous desenrotllaments i transformacions urbanes pobres en arbratge urbà en la segona mitat del segle XX[8]. Un període durant el qual les ciutats van créixer exponencialment, juntament amb un mode de vida molt vinculat a l'ús del cotxe i el consumisme, que es va estendre en un procés globalitzador paral·lel a la industrialització agrària i l'abandó del camp.

Tanmateix, l'arbre urbà, fins i tot quan no es va plantar amb eixa intenció, en un context de canvi climàtic s'ha demostrat que ens aporta innombrables **beneficis ambientals**, ja que mitiga l'efecte illa de calor, reduïx en general els efectes del clima i, per tant, contribuïx a reduir el consum energètic de les nostres cases, reduïx el soroll, capta carboni i altres substàncies, contribuïx a la filtració de l'aigua i sosté la biodiversitat, entre altres. En este sentit, s'arriba a parlar d'**infraestructura verda**.

Però com déiem, quan per diferents motius arriba el final de vida de l'arbre urbà, la fusta que el va conformar passa a ser un tipus de residu que es coneix com a **bioresidu.** És a dir, un residu biodegradable "*que pot descompondre's en condicions aeròbies o anaeròbies, com ara, entre altres, els residus d'aliments, de jardineria, el paper i el cartó*"[9], un element que en els llocs a on vivim ha de ser gestionat o coordinat per entitats municipals.

A eixa gestió de residus es destinen molts recursos econòmics, tècnics i humans, però la veritat és que, del que va ser arbrat urbà que a penes per una estona és fusta, convertit en bioresidu, només una part passa a processos que es coneixen com a valorització. Exemples d'això, per exemple, són fer llenya, taulers, compostos o biomassa, que s'utilitza per a produir energia; esta última **valorització** es distingix com a **valorització energètica**. De manera que a excepció d'eixa part que es valora posant-se una altra vegada en circulació, desfer-se del bioresidu que va ser un arbre urbà a vegades durant dècades implica el treball d'operaris, el transport, l'ocupació d'un lloc d'abocament, etc.

El **reciclatge** com el que iniciem a casa quan separem diversos materials que llancem en diferents contenidors i que després requerix tractaments industrials més complexos participa d'estos processos de valorització. En les nostres cases i en el col·legi, per a contribuir a conéixer i posar en pràctica estos processos parlem de **reducció** (consumir menys i de forma més responsable), **reutilització** (tornar a utilitzar el que ja es té per al mateix ús o un altre) **i reciclatge** (separar i portar a un lloc d'arreplega per al seu tractament i reincorporació a processos de producció com a matèria primera). En entitats més grans com poden ser València o el teu municipi, i més grans com són una comarca, una província, una comunitat o un país, es parla de **reutilització, reciclatge i valorització.**

Amb tot, podem dir que, si bé moltes coses poden ser de fusta, tot pot ser un residu, fins i tot el mateix arbratge urbà.

[8] Raquel Marijuán Cuevas, «Arbolado urbano, pasado y futuro. Análisis de las causas de su desaparición parcial en las ciudades en la segunda mitad del siglo XX. El caso de Valladolid.», 2019, https://uvadoc.uva.es/handle/10324/37679.
[9] Ministerio para la Transición Ecológica y el Reto Demográfico, «Real Decreto 646/2020, de 7 de julio, por el que se regula la eliminación de residuos mediante depósito en vertedero», Pub. L. No. Real Decreto 646/2020, § 1, BOE-A-2020-7438 48659 (2020), https://www.boe.es/eli/es/rd/2020/07/07/646.

Preguntes per a l'orientació docent

- Coneixies algunes d'estes pràctiques culturals arbòries d'aprofitament forestal, com l'escapçat o trasmoche? Coneixes algú del teu entorn que les practique o les conega i te'n puga contar alguna cosa? Quines altres coses es fan amb el material que prové dels arbres vius?

- Sabries descriure què és una infraestructura i quina és la seua funció? Havies pensat en l'arbratge com a infraestructura?

- Havies escoltat la paraula residu? I bioresidu? Què signifiquen? Quina utilitzes o escoltes més? En produïm cap? Coneixes altres termes de la mateixa família? A on van els residus? Què passa amb estos i durant quant de temps es queden ací?

- El que produïx el teu municipi, ho produïxes tu? Havies pensat en el que fas a la teua casa i el teu col·legi com a part de la gestió del teu municipi?

- Gaudir d'ombra hui produïx residus demà? Havies pensat en els arbres urbans caiguts? Què et sembla que un arbre urbà passe a ser un bioresidu?

- Coneixies el terme valorització?

Preguntes clau

ÉS UN PONT UNA INFRAESTRUCTURA? UN COL·LEGI? I UN ARBRE URBÀ?

ÉS UN ARBRE UN RESIDU? POT UN ARBRE SER CULTURA I UN RESIDU?





** Trobaràs estes postals impreses amb les preguntes clau com a material per a treballar a l'aula.*

UNITAT 3

ACTIVITAT 3

Aprofitar i recol·lectar arbres i històries

DADES CLAU

Duració: dies per a recol·lectar històries i experiències de vida i una sessió de posada en comú en l'aula.

Format:

-Tasca: recol·lecció d'històries; indagació, investigació i conversa amb familiars o cercles de confiança de l'alumnat; redacció escrita; expressió artística.

- Activitats associades: posada en comú en l'aula.

Àrees de coneixement relacionades: Història, Geografia, Agricultura, Economia, Llengua i Literatura, Expressió Gràfica, Expressió Artística.

Descripció de l'activitat:

Trasllada als teus familiars, amics i entorn com l'arbratge urbà passa a ser residu i com hi ha i hi ha hagut pràctiques que modifiquen el creixement dels arbres per a diferents usos.

Després pregunta'ls si en la teua localitat hi ha o hi ha hagut alguna pràctica d'esta classe i si en queda cap vestigi. En cas de no saber res sobre este tema per no ser de la localitat en què ara residixes, pregunta al teu entorn sobre estes qüestions en el seu lloc d'origen o en un altre en el qual hagen viscut. En qualsevol cas, si en el teu entorn no coneixen cap classe de pràctica d'esta mena, planteja'ls que et conten algun moment agradable vinculat a l'arbratge urbà o no urbà.

Trasllada per escrit el que t'han contat, inclòs qui ho ha contat, d'a on i de quan està parlant. Reflexiona sobre el que pot significar aprofitar l'arbratge en general, o arbres i llocs amb arbres concrets. **Il·lustra la teua narració** amb un dibuix, fotografies, collages o qualsevol mitjà d'expressió gràfica amb el qual et sentes còmode.

Orientació docent:

**Esta activitat pretén orientar la reflexió en l'entorn pròxim i tractar de fomentar nexes generacionals des d'elements comuns concrets, arbres de la localitat, arbratge que es recorda o genèric. Es dona espai a la reflexió al voltant de termes com ara aprofitament, es connecten qüestions d'interés ètic i mediambiental amb qüestions particulars i concretes del seu entorn social i físic. Eixa reflexió pretén connectar nocions àmplies d'aprofitament de l'arbratge com ara ombra, llocs de joc i trobada, engrunsadores, hamaques, migdiades, referències intergeneracionals si el mateix arbre perdura, etc.*

***En cas de creure-ho oportú, l'activitat pot plantejar-se oralment, amb mapes conceptuals o altres modalitats que la simplifiquen. Però també pot fer-se més complexa i orientar-se específicament a l'expressió escrita i narrativa com a exercici de memòria familiar o social entre la ficció i l'autoficció narrativa, prenent com a fons, escena o eix central l'arbratge local i, per tant, amb ubicacions conegudes i compartides del seu entorn.*

UNITAT 4

Què és fuv i per què et parlem de València?

El llenguatge és important en la nostra manera de relacionar-nos, percebre el món, expressar eixes percepcions, poder escoltar les dels altres, compartir-les i debatre-les per a transformar el món, construir-nos i situar-nos. Hi ha llenguatge acadèmic, llenguatge científic, llenguatge jurídic, llenguatge especialitzat, llenguatge popular o comú, entre altres. Valorar podria entendre's com a aprofitament del comú, per exemple, de l'arbratge urbà, sense ambició competitiva, productivista, ni extractivista, és a dir, de no explotació.

El diccionari d'americanismes d'ASALE diu que **foresteria** és "la ciència que estudia el maneig i l'aprofitament del bosc"[10]. Actualment, hi ha iniciatives globals que estan aplicant el que anomenen foresteria anàloga (FA), que descriuen com "una ferramenta de restauració ecològica que permet crear paisatges ecològicament estables i socioeconòmicament productius, imitant l'estructura, la funció i els processos dels boscos madurs".[11] En altres parts del món també hi ha altres iniciatives que parlen de foresteria comunitària, que "abasta dimensions socials, econòmiques i de conservació en un ventall d'activitats que inclouen la gestió forestal descentralitzada i transferida, els xicotets sistemes de producció forestal, les associacions entre empreses i comunitats, les xicotetes empreses forestals i la gestió dels llocs sagrats d'importància cultural per a la població autòctona".[12]

FUV són les sigles de Foresteria Urbana de València, que és una iniciativa del Departament d'Escultura de la Facultat de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València. Esta iniciativa està transformant una part del que acaba sent **bioresidu urbà**, concretament les restes de tala i poda de gran format de l'arbratge metropolità de la ciutat de València, en **material aprofitable, aspirant a la seua consideració com a subproducte, és a dir, com a fusta urbana**.

Un subproducte és "una substància o objecte, resultant d'un **procés de producció**, la finalitat primària del qual no siga la producció d'eixa substància o objecte"[13].

Encara que la gestió i la cura de l'arbratge urbà tal vegada no puga considerar-se un procés de producció, ni València, la ciutat o les nostres localitats un bosc, des de FUV considerem que el material-fusta que va ser arbre urbà no hauria de considerar-se un residu i que en la imitació de paisatges ecològicament estables i socioeconòmicament productius poden i necessàriament han de participar de manera activa els espais urbans en els quals vivim.

FUV pretén transformar en un subproducte (fusta urbana) eixe material considerat actualment bioresidu que es rebutja en abocadors. Esta fusta urbana la destinem a diverses **iniciatives educatives, artístiques i d'investigació**. Un dels nostres objectius principals és contribuir a modificar la consideració de l'arbori en el context urbà, que en moltes ocasions és considerat com a molèstia o ornament, i transformar així també la nostra relació amb l'espai públic, el medi ambient i la resta dels éssers que el componen, entre els quals ens incloem, mirant més enllà de l'urbà, però des de l'urbà. Iniciant i portant a la pràctica, al mateix temps, una via de prototipatge reproduïble i que podria arribar a integrar-se en els processos de gestió urbana del que la cura de l'arbratge urbà genera, canviant el seu estatus de residu pel de recurs comú.

[10] ASALE, «forestería», «Diccionario de americanismos», 18 de marzo de 2024, https://www.asale.org/damer/forestería.
[11] «Forestería Análoga para la Restauración Ecológica de la Región Mediterránea», accedido 29 de junio de 2024, https://fundacionfire.org/proyecto/foresteria-analoga-para-la-restauracion-ecologica-de-la-region-mediterranea/.
[12] «Forestería Comunitaria -», accedido 29 de junio de 2024, https://www.minambiente.gov.co/direccion-de-bosques-biodiversidad-y-servicios-ecosistemicos/foresteria-comunitaria/.
[13] «España, Jefatura del Estado, "Ley 7/2022, de 8 de abril, de residuos y suelos contaminados para una economía circular", BOE n.o 85, 9 de abril de 2022, artículo 2».

Preguntes per a l'orientació docent

- Havies escoltat la paraula foresteria? Què la distingiria de la jardineria, de l'agricultura o de l'explotació forestal? Coneixes altres termes?
 Quin nom li hauries posat a esta iniciativa?

- Havies escoltat la paraula subproducte o aprofitament? Quines havies escoltat més i per què creus que és així?

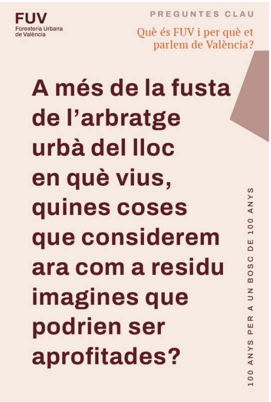
- Se t'ocorre algun subproducte? Què faries amb este, de quin altre procés ix, d'a on...?

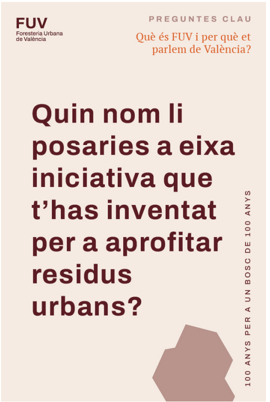
- En relació amb el medi ambient, quines coses es produïxen en les ciutats? Quines coses demanden les nostres ciutats al medi ambient? Poden els llocs urbans en què vivim aspirar a contribuir a tindre un paisatge ecològicament estable i socioeconòmicament productiu? Com?

Preguntes clau

A MÉS DE LA FUSTA DE L'ARBRATGE URBÀ DEL LLOC EN QUÈ VIUS, QUINES COSES QUE CONSIDEREM ARA COM A RESIDU IMAGINES QUE PODRIEN SER APROFITADES?

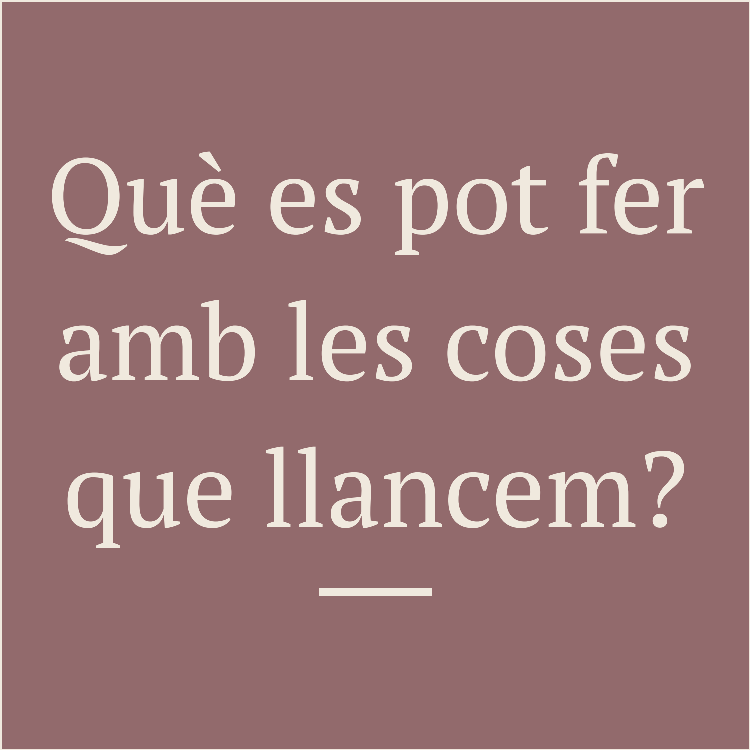
QUIN NOM LI POSARIES A EIXA INICIATIVA QUE T'HAS INVENTAT PER A APROFITAR RESIDUS URBANS?





** Trobaràs estes postals impreses amb les preguntes clau com a material per a treballar a l'aula.*

ACTIVITAT 4



DADES CLAU

Duració: Una sessió en l'aula.

Format:

- Activitats associades: activitat d'aula, projecte especulatiu en grups i posada en comú en l'aula.

Àrees de coneixement relacionades: Ciències Socials, Economia, Medi Ambient, Circularitat..

Descripció de l'activitat:

En grups reduïts d'estudiants, **identificar alguna cosa** que entengueu que podria ser aprofitable de l'entorn en el qual viviu. No fa falta que siga un residu, un material o que provinga dels arbres, però ha de respondre a alguna cosa que acordeu que plantege un problema als habitants de la ciutat.

Penseu junts de manera especulativa i imaginativa com es podrien transformar estos ***residus*** en alguna cosa que contribuïsca al benestar en el vostre entorn pròxim.

Descriviu breument la **iniciativa**.

Feu un diagrama de flux que explique la iniciativa i eixes oportunitats o processos imaginats. A on està el que podem aprofitar? Com ho recol·lectem? Qui ho transforma? En quines coses es podria transformar?

Genereu un símbol o logotip que ho identifique.

Orientació docent:

**Esta activitat es pretén com a pluja d'idees per a estimular el pensament creatiu, i es pot treballar en dos sentits. D'una banda, des d'un joc de noms que des de l'ocurrència i la paraula inicie una associació d'idees i anàlisi del seu entorn. D'altra banda, donant peu a imaginar processos, interessos o elements de valor d'eixe mateix entorn des de l'observació del que pot considerar-se problemàtic, sobre el que es pot actuar o no, que contribuïx al benestar i es dona per descomptat o puga resultar d'interés. Donant cabuda a processos de pensament i imaginació visuals i narratius indistintament des de la socialització.*

Necessitats:

**Materials per a escriptura col·lectiva (paper continu), superfícies de dibuix (pissarres, cartolines, etc.), materials per a acolorir i apegar. Es pot plantejar en una sessió ja iniciada des del bagatge de l'alumnat o a la sessió vista, per a donar temps a l'observació orientada del seu entorn per a la sessió següent.*

UNITAT 5

Esta fusta té cent anys. Què és això que has muntat? I per a què servix?

L’arbratge fa millor i més habitables els espais en què vivim, i la fi de la vida d’un arbre urbà pot ser una oportunitat per a reduir el nostre impacte negatiu en el medi ambient.

Fer fusta i no residu, a més d’obrir un ampli ventall de possibilitats, contribuïx a ampliar la consciència de la importància d’estos éssers vius en la configuració del nostre espai públic, el seu valor social, històric14 i afectiu, del qual moltes vegades només en som conscients quan falten.

I és que l’arbratge urbà, a més de beneficis ambientals, aporta una sèrie de **beneficis socials** que contribuïxen al desenrotllament de la consciència ecològica, a la nostra salut mental i física, etc. Tanmateix, en la iniciativa “***100 anys per a un bosc de 100 anys***” volem destacar el sentit de comunitat que proporciona l’arbratge urbà i que connecta el passat, el present i el futur en processos temporals intergeneracionals. Tal vegada, la primera plaça pública va poder ser l’ombra d’un arbre i, si era de fulla caduca, la reunió agrairia el sol de l’hivern.

L’artefacte que teniu en classe està fet principalment amb fusta d’arbres que, encara que van ser talats en l’antic llit del riu Túria a València, en el tram en el qual se situa el Palau de la Música de València, són originaris d’Austràlia[15]. Alguns d’estos arbres urbans van assolir quasi els 100 anys de vida; això, per exemple, ens diu que ja eren allí en la gran riuada de València de l’any 1957 i que van sobreviure a esta.

A València, la gestió de l’arbratge urbà està supervisada per l’Organisme Autònom Municipal de Parcs i Jardins de València, però en alguns parcs com l’antic llit del riu es du a terme directament per este organisme municipal, que es coneix per les seues sigles, OAM. L’equip tècnic de l’OAM ens va informar que el nom científic de l’espècie amb la qual està fet l’artefacte que heu muntat és *Eucalyptus camaldulensis*. Estos exemplars concrets van ser talats entre el 26 de setembre i el 16 d’octubre de 2023. Tenien una edat aproximada d’entre 60-80 anys. El motiu de la tala va ser per decaïment fins a la seua mort, causat per una virosi inespecífica, i segons alguns tècnics per baixada de la capa freàtica, falta d’hidratació i debilitament general. Podríem dir col·loquialment que estos arbres es van assecar.

Els arbres urbans, fins i tot quan no es van plantar a este efecte, ens aporten beneficis mediambientals i socials, i com tots els éssers vius tenen una sèrie de necessitats i un final de vida. Els arbres amb els quals hem fet l’artefacte que teniu en classe havien arribat a la fi del seu cicle vital. Vos proposem que estos eucaliptus australians de València, que van haver de ser talats i que no sabem qui ni per què els van plantar fa quasi cent anys, servisquen per a, tal vegada, donar lloc als nous arbres urbans dels pròxims 100 anys del vostre col·legi o municipi. Vos demanem que esta fusta que va ser un arbre urbà a València vos servisca per a conéixer, ampliar i millorar la nostra relació amb els arbres urbans del lloc en què vivim.

El que heu muntat és un **planter, una almàixera i un viver**. Un planter és el lloc en què es germinen llavors, una almàixera és el lloc en què es trasplanten les llavors germinades i un viver és a on es crien les plantes perquè assolisquen una grandària i una força que facilite la seua viabilitat en el lloc de destinació definitiva.

[14] Luis Fernando Molina-Prieto y César Fabio Acosta Hernández, «Orígenes y evolución de las arborizaciones urbanas en América Latina con énfasis en Bogotá y Medellín. Formas urbanas colonial, republicana y protomoderna», Gestión y Ambiente 21, n.o 2 (2018): 276-90, https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7066300.
[15] Aunque casi todo el recurso está hecho con madera de eucalipto algunas partes están hechas de roble y ciprés del Jardí Botánic de València.

Preguntes per a l'orientació docent

- Qui plantaria eixos eucaliptus a València i per a què? Com han arribat fins als nostres dies? Quanta gent haurà intervingut i com, durant els últims quasi 100 anys? No fer res, és fer alguna cosa?

- Urbans o no, havies pensat en el temps dels arbres? I en el temps del material fusta? Què té cent anys, l'arbre o la fusta? Continuem comptant anys de la fusta, encara que l'arbre no estiga viu?

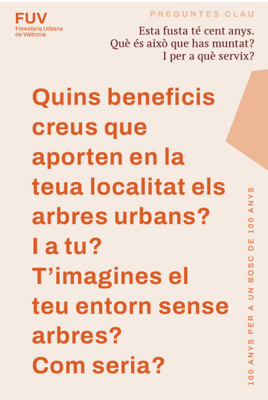
- Quins altres esdeveniments històrics han passat durant la vida d'estos arbres? I no històrics i als seus peus? Si no són històrics, de quina classe serien eixos esdeveniments?

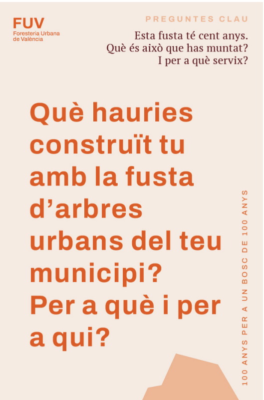
- Com viatgen els arbres? Conten alguna cosa els arbres? Què faríeu quan un arbre es mor, cau o ha de ser talat en el vostre municipi?

Preguntes clau

QUINS BENEFICIS CREUS QUE APORTEN EN LA TEUA LOCALITAT ELS ARBRES URBANS? I A TU? T'IMAGINES EL TEU ENTORN SENSE ARBRES? COM SERIA?

QUÈ HAURIES CONSTRUÏT TU AMB LA FUSTA D'ARBRES URBANS DEL TEU MUNICIPI? PER A QUÈ I PER A QUI?





** Trobaràs estes postals impreses amb les preguntes clau com a material per a treballar a l'aula.*

ACTIVITAT 5

Imaginar l'espai públic usant la fusta dels nostres arbres urbans

DADES CLAU

Duració: Dos sessions de classe. Una per a llançar l'activitat i una altra per a realitzar-la.

Format:

-Activitats associades: activitat d'aula, projecte de disseny i posada en comú en l'aula.

Àrees de coneixement relacionades: Disseny, Expressió Gràfica, Disseny Industrial.

Descripció de l'activitat:

Encara que no sàpies si el teu municipi genera fusta, ni quanta, ni en quin format, **dibuixa què faries** per a un lloc concret del teu municipi **amb la fusta de l'arbratge urbà** que ha crescut i viscut allí. El que dibuixes ha de plantejar una funció en l'espai públic que no siga la de donar ombra o commemorar l'arbre que ja no està. El dibuix haurà d'incloure una descripció escrita de la proposta d'ús que es pretén, la necessitat del teu municipi a la qual respon o el benefici que aportaria.

En classe els mostrarem tots i els classificarem, primer per funcions, després per espais de destí, i després classificarem eixos espais per la funció que entenem que exercixen, per a vore les coincidències o no entre les propostes i les possibilitats que plantegen, siga millorant la seua funció actual o transformant-la.

Orientació docent:

** L'activitat es planteja en dos temps, incidint un en el dibuix com un mètode de pensament i reflexió, no sols com a traducció gràfica d'idees acabades, i l'altre en grup, amb l'establiment de relacions, rangs i categories entre coses diferents que el grup proposa, però que també observa del seu entorn.*

***Segons la valoració docent pot desenrotllar-se tridimensionalment en format de maquetes xicotetes amb cartó, fustes, etc. També és possible ampliar l'activitat augmentant d'escala, representant la ubicació en la qual s'instal·laria amb fotografies o collages amb fotos, etc.*

****En cas de necessitar delimitar les possibilitats, es pot invertir la cronologia, plantejant una posada en comú inicial orientada que delimite i concrete el rang de possibilitats de l'activitat, destacant l'ús de fusta per a fer-ho imaginat i definint tipologies per a propostes com ara senyalística, jocs en parcs públics, rampes d'accés, baranes, cases d'ocells, restauració de mobiliari ja existent, elements de jardineria, etc.*

Necessitats:

**Materials per a escriptura col·lectiva (paper continu), superfícies de dibuix (pissarres, cartolines, etc.), materials per a acolorir i apegar.*



FUV

Foresteria Urbana de València

GENERALITAT VALENCIANA

CONSORCI DE MUSEUS DE LA COMUNITAT VALENCIANA

CCCC

Permea

PLANEA
RED DE ARTE Y ESCUELA — REDPLANEA.ORG

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

DEPARTAMENTO DE ESCULTURA
UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA